

2. Sınırlı Oranda/Parça Parça Verme

Sınırlı oranda/parça parça verme çevresel düzenlemesi, çocuğa ilgi ya da gereksinim duyduğu şeylerin (oyuncak, araç-gereç, yiyecek-içecek vb.) az miktarda (sınırlı oranda) yani bir kısmının verilerek, çocuğun daha fazlasını istemesi ve dolayısıyla etkileşim başlatmasına fırsat yaratmak üzere yapılan düzenlemedir.

Başka bir deyişle; bir bütünü, bir etkinlik ya da rutin ihtiyacının parçalara ayrılarak çocuğa verilmesidir.

Bu çevresel düzenleme, özellikle sosyal ve iletişim becerilerinin öğretimi için etkili ve önemli bir düzenleme olarak görölmektedir, çünkü bu düzenleme ile çocuğun gereksinim ya da ilgi duyduğu duruma anında ya da hemen ulaşması söz konusu değildir.

Bu düzenleme ile, çocuğun istediği şeyler yetişkin tarafından sosyal ya da fiziksel olarak engellenir ya da tutulur ve çocuğun istediğini ifade etmesi (sözel ya da sözel olmayan yollar ile) için fırsat yaratılır. Böylece sosyal ve iletişim becerilerinin doğal bir şekilde öğretimi için kapı açılır. Bu düzenleme ile yetişkin, çocuğun başta sosyal ve iletişim becerileri olmak üzere tüm gelişim alanlarını üzerinde önceki bölümlerde üzerinde durduğumuz çocuğa uygun öğretim stratejileri ve çocuğun gereksinimi olan yardım sunma teknikleri (ipuçları) ile destekler.

Aşağıdaki örnekte öğretmen beslenme saatinde öğrencisine meyveleri tek tek yani sınırlı oranda vererek, öğrencisinin isteklerini ifade etmesi için ona fırsat sunmaktadır.

Okul öncesi sınıflarda pek çok rutin ve etkinlik sürecinde, sınırlı oranda verme stratejisi kullanılarak çocuğun iletişim başlatması ya da var olan bilişsel, sosyal ve iletişim becerilerinin desteklenmesi sağlanabilir.

A M A Ç

İsteklerini ifade etme

Aşağıdaki tabloda yer alan örneklere baktığımızda, “**isteklerini ifade etme**” amacı için gün içinde sayısız fırsat yaratılabilmektedir. Böyle bir amaç için çocuktan beklenen davranış ya da beceri çocuktan çocuğa farklılık gösterebilir. Kimi çocuktan beklenen davranış sadece kısa süreli göz kontağı kurmak iken, kimisinden sadece işaret etmesi ve kimisinden ise isteğini sözel olarak ifade etmesi beklenebilir. Bu beklenti, çocuğun var olan gelişim düzeyine ve yapabilecekleri temelinde oluşturulmaktadır.

SERBEST OYUN

- Yap-bozların çocuğa tek tek verilmesi
- Blokların çocuğa tek tek verilmesi
- Şekil kovaşına atılan şekillerin çocuğa tek tek verilmesi

KAHVATI

- Çocuğun bardağına tadımlık (birkaç damla) sevdiği içecek konulması
- Çocuğun tabağına sevdiği yiyecekten çok az konulması
(bir ısırıklık kek, yarım çubuk kraker, bir balık kraker gibi)
- Masaya çok az ekmek koyulması
- Kahvaltıda çocuğa zeytinlerin tek tek verilmesi

SANAT

- Boya kalemlerinin çocuğa tek tek verilmesi

Bir önceki tablodan da anlaşılacağı gibi; farklı rutin, etkinlik ve geçişlerde çocuğun ilgilendiği nesne, oyuncak, araç-gereç ya da yiyecek içecek vb. ona sınırlı oranda verilmiştir. Örneğin, boya çalışması yaparken tüm boya kalemleri çocuğun önüne konmamaktadır. Bunun yerine öğretmen bu kalemleri yanında bulundurarak çocuğun gereksinim duyacağı diğer kalemlere erişimini engellemekte ve çocuğun kendisi ile etkileşime girmesi için fırsat yaratmaktadır. Aynı durum serbest oyun saatindeki yap-boz ve bloklarla oyun, kahvaltı rutinindeki içecek ve yiyecek örneği için de geçerlidir. Bu çevresel düzenlemeleri takiben kimi çocuk göz kontağı kurarak, kimisi işaret ile, kimisi ise sözel olarak ifade ederek ("**Kalem ya da kalem istiyorum.**" vb.) ne istediğini belirtebilecektir. Bu çevresel düzenleme sonrasında tepkide bulunmayan çocuğa öğretmen "**Ne istiyorsun?**" (bazı çocuklar için sözel olmayan yol olan jest-mimikle, bazı çocuklarda ise sözel ifade ile) diye soru sorabilecek, gerektiğinde "**... istiyorsun.**" vb. diyerek ipucu verebilecek ve çocuktan istediğini ifade etmesini (göz kontağı kurma, işaret etme ya da sözel olarak ifade etme) talep edebilecektir. Çocuktan gelecek tepkiye göre (doğru yanıt, yanlış yanıt, tepkide bulunmama) öğretmen çocuktan beklenen davranışa uygun model olabilecektir.

Emir isteklerini işaret, jest ve mimiklerle ifade etmektedir. Nadir de olsa tek sözcükler kullanabilmektedir. Emir, blokları öğretmenin-den istemeden uzanıp almaya çalışmaktadır. Öğretmen Emir'e blokları tek tek yani sınırlı oranda vererek onun "**Ver.**" diyerek istekte bulunmasına fırsat sağlamaktadır.

Nasıl istiyoruz?
Ver...

Ver.

